

på gården utanför hotellet leker några småpojkar ett småpojkskrig med jordklumpar och träpistoler, skriker högt: bom-bom! Deras småsyskon är inte heller obekanta med kriget, nyligen frågade en tre-årig pys när åskan gick: "Pappa, är det krig däruppe också?" Det kommer väl, kriget däruppe också... På gården jagar kattorna varandra i exalterade kurvor och jamar som saxofoner, och småpojarna leker, och på hustaken helt nära smäller ibland de riktiga stora bössorna och tystnar igen. Några småflickor hoppar hage på trottoaren: ett-två-tre! Men sedan börjar skotten knalla hastigare och närmare än vanligt, och en gammal kvinna kommer ut från grannhuset och samlar ihop flickorna, som en ängslig höna samlar ihop sina kycklingar före regnet. De dansar alla in genom porten, medan skotten knallar, och den sista av dem har lockigt hår och en röd klänning och liknar en liten prinsessa ur en arabisk saga. Då blir gatan öde.

(Under de senaste minuterna: tre detonationer från fronten, kanske de sista denna natt, det är redan sent).

Man vänjer sig småningom vid allt och finner nya normer för livet, men det är bara ett skal. Man försöker att bedra sig själv, och vet att man gör det, men fortsätter ändå. Solen strålar om dagarna över den gula sanden, och havet gungar, och om nätterna glimmar stjärnorna med oändlig frid. Men antalet döda växer, och en dag, när solen lyser lika grant som vanligt, kommer en liten pojke att bli dödad på denna gata, när han stannar för att ta upp ett rullband som han har tappat.

HELIG BUNKER

En utsändning från Haganahs radio, som fortfarande arbetade illegalt, meddelade i mitten av januari: "Fienden har utvalt Jerusalem som första målet för sina angrepp mot den judiska befolkningen. Största beredskap är nödvändig. De mördande anfällen kommer att fortsätta."

Redan vid denna tidpunkt, halvannan månad efter oroligheternas början, företedde den Heliga staden en underlig tavla, en huvudstad lamslagen av inbördeskrig, uppriven av oro och anspänning, sönderstyckad av barrikader och taggtråd, sjudande av nyheter och rykten, vanställd av kriget, på samma gång hotfull och ömklig, ett administrativt centrum på kryckor, en stad som skulle neutraliseras och förvandlas till en bas för det arabisk-judiska samarbetet, men som överväldigades allt mera av kriget, tills den slutligen sårades i hjärtat — ett heligt slagfält, en helig bunker, som helgonen glömt.

Om kristenhetens esteter under dessa dagar och under de följande månaderna hade kunnat se Jerusalem, som man talade så mycket om men gjorde så erbarmligt litet för, skulle de ha känt sig skakade i sitt innersta.

Jerusalem blödde. De heliga platserna, som under många århundraden hade dragit slamrande korsfarare, fromma pilgrimer och melankoliska turister till denna fläck på jorden, var avskurna för västerlänningarna: arabiska skaror som kommit till Jerusalem från andra sidan gränsen och blandat sig med stadens uppviglade mobb hade barrikerat de urgamla portarna och regerade med vapen från murkrön och tak. Dagligen föll människor offer för krypskyttarnas eld. Staden där kärlekens evangelium hade predikats med klara enkla ord, hade genomsyrats av primitivt hat och genljöd av fanatiska paroller om eld och död. En tryckande atmosfär av våld och barbari och någonting annat, djupare och giftigare, vilade över den Heliga staden, där människorna måste noga vakta sina steg för att inte riskera livet.

Den obarmhärtiga och onaturliga palestinska konflikten verkade fränare i Jerusalem än på andra platser, där tydligare gränser hade dragits mellan arabiska och judiska områden och där man ibland kunde glömma kriget för dagar framåt. Jerusalem var underkastat gerillakrigets lag, döden fanns om hörnet, men det normala livet fortsatte ännu, och denna kontrast mellan det normala och döden och deras inbördes närhet gjorde att främlingen med ens kände sig desorienterad och förlorad på Jerusalems gator. Staden påminde om en orientalisk mosaik med många olikfärgade bitar som på ett egendomligt sätt hade kastats omkring och kilats in i varandra, judiska, arabiska, brittiska bitar med stängsel av misstänksamhet och fientlighet mellan sig.

Efter hand hade en separeringsprocess ägt rum inom staden. Från blandade kvarter hade minoriteter flyttat undan, men det var en medveten evakuering, ingen flykt. Efter några veckor av skottväxling och anfall på avsides belägna judiska byggnader och raider mot trafiken hade araberna evakuerat Romema, Sheikh Badr och andra områden, medan den judiska befolkningen drog sig in till den judiska staden från Grekiska kolonin och Tyska kolonin och från studenthemmen Es-sawiyya på Oljeberget, från Katamon och Nahlat Shimon. Brittiska säkerhetszoner rev andra stycken ur stadens kropp och gjorde trångboddheten större. Närvaron av dessa barrikaderade zoner gav först en känsla av trygghet, en förhastad slutsats som utvecklingen smulade sönder.

Det aktuella temat för dagen var arabernas belägring av Gamla stadens judiska kvarter, där 1.700 människor sedan flera veckor levde helt avskurna från yttervärlden, men fortsatte envist att vägra uppge detta område som för judarna fått karaktären av en symbol. Efter bränningen och plundringen av det judiska Commercial Centre hade anfallen mot Gamla staden blivit en rutinstrid. De belägrade inrättade sig för långvarigt försvar, stängde flera skolor som befann sig i eldlinjen från de arabiska nästena, inskränkte rörelsen på gatorna, ställde upp sina vapenföra män längs säkringslinjen mot arabiska raider.

Den arabiska ledningen betraktade också Gamla staden som en symbol och önskade uppenbarligen en lättköpt seger som kunde entusiasmera de arabi-

ska skarorna till nya aktioner. Man vågade emellertid ännu ingen öppen stormning mitt för ögonen på världsopinionen och den brittiska mandatregeringen, som blundade för övergrepp på andra håll men fortsatte att bevaka den relativa ordningen i huvudstaden: araberna inskränkte sig till ett nervkrig med utsvältning av de belägrade och sporadisk mördande eld. Judarna räddades från törst genom att anlita reservoarer av regnvatten och gamla gårdsbrunnar, men hotades upprepade gånger av svält. Britterna gjorde inga invändningar mot belägringen och sanktionerade indirekt den arabiska blockaden genom att underhandla med araberna om fri lejd för begränsade sändningar av livsmedel till de belägrade.

Allt detta chockerade och upprörde iakttagaren som kommit med helt andra synpunkter angående en styrande förvaltnings plikter. Här belägrades en liten isolerad grupp — inte någonstans i en avkrok varifrån nyheter hade svårt att nå ut, utan på världens heligaste plats, bokstavligen inför världens ögon och inom skotthåll från de regeringstrupper som bar ansvaret för ordningen inom detta land. Det föreföll lätt att upphäva denna blockad: en relativt liten brittisk styrka, förlagd vid en av portarna till Gamla staden, kunde ha hållit vägen öppen utan att riskera strid. I stället förnekade den brittiska regeringen alltjämt att något krig rådde, förnekade att läget översteg ordningsmaktens krafter, men gjorde ingenting.

Denna förvaltning, från vars kanslier man dagligen hörde skottlossningen i Gamla staden, väg-

rade också kategoriskt att släppa in judiska förstärkningar och nödvändiga vapenreserver till de belägrade och gav därmed sin tribut åt nervkriget som strävade att bryta ned den isolerade gruppens motståndsvilja och skänka den arabiska krigspropagandan argumentet om den symboliska segern över Gamla staden. Regeringen förordade kapitulation och erbjöd de belägrade att oantastade lämna staden; judarna avböjde; dagarna, veckorna gick.

Från judiskt håll framkastades möjligheten av en desperat genombrytningsaktion antingen med vapenmakt genom de blockerade portarna eller med dynamit rakt genom stadsmuren för att undsätta de belägrades trötta försvar med friska krafter, men också denna plan måste slutligen falla, dels därför att den skulle ha invecklat judarna i konflikt med ordningsmakten, dels av hänsyn till de arabiska helgedomarna som man fortfarande skydde som pesten. Yehads, arabiska heliga krigets paroller, som varje fredag ropades ut från moskéerna, hade fortfarande svårt att engagera arabiska massor, och judarna hade inte för avsikt att underblåsa denna agitation som sade: fördriv judarna från deras talmudskolor och tempel, erövra synagogorna, segra för Allah! Haganah lyssnade till skottlossningen från moskéernas tak och bet ihop tänderna för att hålla tillbaka svaret; araberna hade trumf på hand.

Den judiska kyrkogården vid foten av Oljeberget blev ofta beskjuten och likprocessionerna måste anlita beväpnad eskort för att jordfästa sina döda. Under begravning av den engelsk-judiske journalis-

ten Robert Stern, som nyligen hade blivit nedskjuten av en arab på öppen gata inte långt från säkerhetszonen, måste de sörjande under en halvtimme söka betäckning bland gravstenarna medan arabiska skarpskyttar gav eld från ett hus på 200 meters håll, och på nyårsdagen stupade en präst under jordfästningen och en äldre man sjönk ihop sårad vid sonens grav; fyra obegravda kroppar måste återföras till Hadassah-sjukhusets källare, medan Jewish Agency förnyade sina protester och sin begäran om skydd: "Inte i något civiliserat land får något sådant ske."

Kort före nyår hade Irgun Zvai Leumis terrorister sökt bryta blockaden av Gamla staden efter eget recept: bomber kastades mot ett arabiskt kafé vid Damaskusporten, där ett fyrtiotal araber sårades. Två veckor senare slungades nya bomber mot en vägsärr vid Jaffaporten från en pansarbil som därefter kraschade mot en mur; fem Irgunmän flydde från den ramponerade vagnen, men tre av dem sköts ned av brittisk polis och den fjärde sårades och greps; följande dag trängde sju beväpnade män in på militärsjukhuset, där fången låg under polisvakt, avväpnade vakten, lade fången på en bår och försvann med honom i en väntande bil.

Under en repressalieaktion efter flera dygns hårda strider om Gamla staden sprängde Haganah hotell Semiramis, regionalt högkvarter för den arabiska halvmilitära ungdomsrörelsen Najjada, där spanske konsuln Manuel Allendes Salazar Travesedo omkom bland tjugutalet andra offer. Haganah sade: "Hotellet var avspärrat och kunde

beträdas endast under arabisk eskort, om några icke-araber befann sig där måste de alltså ha samarbetat med araberna." I samband med konsulns död började rykten cirkulera om 200 spanska frivilliga som hade anlänt till Palestina för att kämpa på arabernas sida. Antalet dödsoffer för konflikten hade enligt inofficiella siffror redan överskridit 700 personer på båda sidor.

Posten tog inte längre emot några rekommenderade försändelser, brev från Jerusalem till kusten var på väg nio dagar, huvudposten var tillfälligt stängd sedan judiska tjänstemän hade vägrat inställa sig till arbetet av risk för arabiska överfall. Telefonerna från Jerusalem fungerade dåligt. Vid nordgränsen kämpade den judiska kolonin Kfar Szold under fem timmar mot sexhundra uniformerade syrier, varpå striden avbröts av brittiska trupper. Situationen föreföll labil och öppen för många okontrollerade aktioner.

I Lake Success förklarade Trygve Lie att Palestinakommissionen hade rättighet att begära insats av säkerhetsrådets alla resurser om utvecklingen gjorde ett sådant ingripande nödvändigt för att kommissionen skulle kunna fullfölja sitt uppdrag.

*

Under dessa veckor började de första konvojerna av pansarklädda lastbilar och bussar röra sig på de palestinska vägarna, som låg under trycket av växande arabiska anfall. Den pansrade trafiken utgjorde ett beslutsamt svar på den arabiska strategin som under det inledande skedet av kraftmät-

ningen om Palestina strävade att förlama rörelsen på vägarna och förvandla städerna och kolonierna till isolerade öar; staten måste leva, städernas tillförsel måste upprätthållas, landsbygdens produktion fördelas. Hela trafiknätet inom den judiska bosättningszonen fungerade fortfarande, trafiken hade bara blivit mera belastad och kompakt än normalt: ombyggnaden av vagnparken krävde sin tid (och pengar). Men nya stålklädda vagnar kom dagligen från verkstäderna, provisoriska plåthucklen byggdes på truckarna och det började bli lättare, man väntade numera bara några dagar på en bussplats till Jerusalem, viktiga fall ordnades utan varsel.

Vägarna utgjorde den mest sårbara länken av det judiska försvaret, som vägrade att uppge sina framskjutna positioner för att inte drivas ihop vid kusten. Delningsplanen för Palestina uppvisade tre karaktäristiska "flaskhalsar" där judiska och arabiska zoner trängde in i varandra: den galileiska öster om Haifa, på vägen till Genesaret, den sydliga bortom Rehovot på transportvägen till Negevs ökenkolonier, och den östliga, huvudvägen till Jerusalem, vars nära 100.000 judiska invånare hotades av en katastrof om denna väg blev spärrad. (Senare, under araboffensivens första skede, när huvudvägen trots hårdnackat försvar ändå snördes av, byggde judarna en annan väg över slätten och genom bergen, och lyckades trots ständiga strider sända fram nya förråd till Jerusalem som redan hotades av svält). Under hela våren fortsatte trafiken att fungera, trots redan ansenliga offer,

och ett glas apelsinsaft kostade i Jerusalem bara tre öre mera än i Tel Aviv, som hämtade sina förråd från närliggande judiska odlingar, längs trygga vägar. Faran bestod emellertid: Jerusalemvägen löpte till största delen genom arabiskt land och transporterna var sårbara mål vid en samlad aktion.

Från mandatregeringen hade upprepade förklaringar kommit att ordningen på vägarna var dess angelägenhet och att arméns patruller skulle sörja för att förbindelserna hölls öppna. Resolutionen om Palestina hade redan under första dygnet krävt fem dödade på Jerusalemvägen. Fredagen den 2 december, första strejkdagen, hade arabiska hopar börjat kasta sten mot de judiska bussarna som körde genom arabstaden Ramleh, och flera passagerare hade dödats, bland dem Jewish Agencys transportchef, Max Pinn. Judiska lastbilar överfölls och brändes på vägarna, förarna blev knivskurna och misshandlade. Rapporter från de överfallna gjorde gällande att polisen som regel förhöll sig passiv vid sådana angrepp, och regeringens pansarvagnar som under de första veckorna ibland användes som eskort visade sig snart vara mera till hinder än till hjälp, berättade en av Pinnns medarbetare för mig; när judarnas obehäpnade bussar blev beskjutna från bakhåll brukade polisbilarna antingen köra från platsen med nedfällda pansarkalotter, eller stannade tvärs över vägen och sköt i luften, varmed de också spärrade vägen för bussarna, som blev stående oskyddade under arabernas eld. Judarna tröttnade snart på detta arrangemang som inte gav något utbyte och tackade nej

till brittisk eskort. Stålnäten framför bussfönstren, som skulle skydda mot stenkastning, efterträddes av pansardräkt för hela bussen.

Vägarna var livsfarliga för den som reste utan skydd. Franska och amerikanska passagerarvagnar på väg till Lyddas flygplats hade stenats av araberna, och en dag försvann en av BOAC:s vagnar på vägen från flygfältet med arabiska och judiska tjänstemän vid det engelska flygbolaget; vagnen återfanns senare förstörd och utbränd med tre judiska lik; sex arabere som rest med bilen var borta.

Regeringens generella vapenförbud gjorde undantag för en enda judisk reguljär styrka, extrapoliserna, JSP (Jewish Settlement Police), som regeringen hade upprättat för koloniernas lokala skydd. Denna styrka omfattade totalt 1.700 man, men kunde aldrig uppträda samlat, utan var hänvisad till kolonierna, och dess huvudsakliga beväpning utgjordes av armégevär med 40 patroner per man; aderton pansarvagnar som kåren förfogade över kunde enligt bestämmelserna endast användas inom koloniernas områden och hotades av beslag om de uppträdde till skydd för transporter på allmän väg (sådana beslag ägde också rum, och vagnarna var därmed försatta ur spel). Konstaplarna, som regel unga studenter som här fullgjorde ett slags värnplikt med mycket dålig lön, färdades på vägarna vanligen med små öppna Ford-vagnar, s. k. pic-ups, där angriparen lätt kunde identifiera dem på deras bredbrättade scouthattar och gröna uniformer, och lätt träffa dem med en kula. Pojkarna hade rykte om sig för tapperhet, men

hade inte stor chans. Vid Beit Nabala hade fjorton av dem nyligen dödats av Arabiska legionens kul-sprutor som hade öppnat eld på närmaste håll, när en transport passerade genom legionens läger, vid Kfar Etzion dödades nio sedan de hade skjutit slut på sin knappa ammunition, vid Yazur utanför Tel Aviv hade under de senaste dagarna sju JSP påträffats mördade på ett bestialiskt sätt, med avhuggna lemmar och skorna instoppade i buken, orientaliskt skändade.

En representant för Jewish Agency sade: "Våra försvarare har bara gamla gevär mot arabernas Bren-guns. Vi har också Bren-guns, men vi hindras att använda dem av risken att de blir beslagtagna, eftersom den nuvarande politiken inte gör någon skillnad på angrepp och försvar. Regeringen har tillräckliga styrkor för att effektivt patrullera vägarna, och trafiken skulle kunna tryggas, men säkerhetsstyrkorna saknar klara instruktioner att hålla vägarna öppna."

Regeringens hållning irriterade inte bara den judiska ledningen. En amerikansk journalist berättade att hans transport hade blivit beskjuten på vägen och hade tvingats att bli stående omkring en timme. Under tiden passerade en regeringsvagn, eskorterad av polisens pansarbilar, men vagnarna körde förbi utan att stanna och utan att fästa något avseende vid den pågående striden.

De pansarklädda bussarna som insattes av den judiska trafikmaskinen under kampen om vägarna var stabila men provisoriska plåtlådor med grovt svetsade fogar och obekväma sittplatser: låga,

långsgående bänkar med läderstoppning, arrangerade så att de åkande kom att sitta så djupt ned som möjligt; plåtväggarna var manshöga, men skyddade inte om skotten lossades från en höjd eller från något tak snett ovanför bussen. Transporterna drevs av det kooperativa judiska Eggedbolaget, där chaufförerna var delägare. En Eggedchaufför kunde identifieras på långt håll: de tycktes alla vara stöpta i samma form, medelålders karlar, undersätsiga och kraftiga, med uppknäppta skjortor, grova bara underarmar och tjocka benläder; de gnolade ofta medan de körde, och en reservförare satt ständigt beredd att överta ratten om ordinarie föraren blev sårad. Kriget slog småningom dystra luckor i deras led.

Bredvid förarplatsen var en stålspek, som fällde ned två pansarplåtar framför vindrutan, och längs bussens sidor löpte en rad handstora tittgluggar med fällbara sköldar på insidan: bespanningen bestod av två lager 5—6 mm. stålplåt med tums-tjocka bräder emellan, och hela denna konstruktion knakade och smällde när bussarna körde över gropig väg, medan stenar och grus piskades upp från marken av hjulen. Ett fyrtiotal passagerare satt obekvämt packade tätt intill varandra längs sidorna och på mittbänken, och alla vaggade hjälplöst, rökte, pratade, väntade. Haganahs eskortsoldater var unga pojkar, sportigt klädda och ständigt vaket uppmärksamma, utom vid kontrollerna när de slöade till och satt halvsovande lutade mot väggen medan armépatrullen sökte efter vapen; emellanåt var eskortsoldaten en ung flicka med mjuka

händer som hanterade automatpistolen med överraskande precision och absolut lugn. Resan från Tel Aviv till Jerusalem tog numera drygt fyra timmar, mot normalt en timme och en kvart.

Sedan mitten av december undvek transporterna arabstaden Ramleh, där stenkastningen hade börjat och där numera vad som helst kunde hända; huvudvägen genom Ramleh var blockerad av arabiska spärrar, och bussarna följde provisoriska åkervägar med djupa svängar genom de judiska odlingarna och nådde huvudvägen ungefär halvvägs till Jerusalem, nära Bab el Wad, där regeringen hade placerat en stark postering med uppgift att undersöka de judiska vagnarna. Här fanns en barrikad av stenfyllda oljefat och en stoppskylt:

"Halt. Wait until signalled forward."

Hela undersökningen hade en grotesk prägel, när samma transport några kilometer längre bort med stor säkerhet skulle angripas av araberna, men kontrollerna fortsatte och vapnen beslagtogs när man fann dem. Mme Golda Meyerson, en av Jewish Agencys politiska ledare och ofta nämnd som kommande utrikesminister för Israel, hade nyligen vid en audiens hos överkommissarien för Palestina, Sir Alan Cunningham, utverkat ett medgivande att inställa dessa kontroller, och numera gjordes undersökningen ytligare, åtminstone kvinnorna behövde inte längre lämna sina platser, men arresteringar av Haganahs ungdom inträffade ännu.

Vår eskortsoldat var en spänstig mörkhårig pojke med breda kantiga axlar under den ljusa pullovern och långa ben i ljusa linnebyxor, Haganahs vanliga

civilhabit. Några minuter innan vår transport nådde Bab el Wads postering lossade han magasinet och kolven på sin automatpistol och räckte delarna till några damer som satt bredvid mig långt bak i bussen. Den närmaste av damerna hade bandage om foten och hade under hela resan beklagat sig över hur obekvämt hon satt och kinkat med alla att de skulle akta foten. Nu öppnade hon plötsligt pälskappan och stack vapnet djupt in under armen, där hon klämde fast det som en termometer, drog igen kappan om sig och tittade stridslystet på dörren. Pojken stack handen innanför skärpet och drog fram två reservmagasin som han lämnade vidare, och sedan två handgranater ur fickorna.

En gumma med schalet sträckte ut handen efter granaten och betraktade den nyfiket. Pojken hötte med fingret: försiktigt! Gumman kände på skårorna och på den runda säkringen, frågade: en bomb? Pojken nickade, ja, och smålog. Gumman lättade resolut på urringningen och släppte ned handgranaten i barmen med en oefterhärmlig gest: plums! Alla drog på mun.

Konvojen stannade och utanför hördes engelska röster. Jag klättrade ur och vandrade längs den långa raden av stora gråa vagnar som påminde om en klunga elefanter som stannat vid vattenstället. Soldaterna bildade kedja framför konvojen och kom långsamt emot mig från den ena bussen till den andra, lämpade ut packlådor, klättrade upp på taken och rotade bland väskorna. Många manliga passagerare hade lämnat bussarna och bildade klungor på fälten, stod och tittade. Soldaternas vita

läderhängslen och massiva Tommy-guns skymtade kring den öppna bagageluckan på en personbil. Tiden gick långsamt. Jag plockade upp kameran och började ta bilder av konvojen. En av soldaterna kom fram och betraktade kameran.

— Press agent?

Jag bekräftade och vi pratade en stund med varandra. Han undrade om jag hade varit i Österrike. Klagenfurt? sade jag. Ja, Klagenfurt och hela Steiermark, vilka skogar, vilka rådjur, där kunde man jaga! Men vad fick en soldat i det här fördömda landet, kanske någon gång en get, a bloody goat!

Medan vi pratade kom en kolonn från Arabiska legionen förbi med några truckar, fulla av uniformerade ökenkrigare och moderna vapen, och sedan anlände ett arabiskt flyttlass med ett berg av bylten, där man hade kunnat gömma en tank, och ovanpå dem några mänskliga bylten, som betraktade spärren som om de hade sett sin egen grind. Flyttlasset passerade utan att undersökas och utan att stanna, medan konvojens passagerare stod blinkande mot solen och tittade efter dessa araber och undrade om de någonstans längre fram utefter vägen skulle träffa på sina kämpande trosfränder och underätta dem om konvojens ankomst; man kände något av stämningen kring en blindgångare, ingen visste om den skulle explodera, folk tittade på och småskrattade surt.

Nära en timme gick innan bussarna fick fortsätta, de släpptes vidare en efter en och stannade längre bort på vägen för att invänta de andra. När hela

transporten rullade igen, började passagerarna ta fram de undanstuckna vapnen och gumman grävde omständigt upp sin handgranat under klänningen och överlämnade den, medan damen med det onda benet med blossande kinder och en hjältinnas ögon räckte Haganah-mannen hans vapen; jag tittade på henne: hon hade förändrats helt. Under hela vägen till Jerusalem nämnde hon inte mera ett ord om benet.

*

Jerusalem var uppfyllt av den växande krisens ekon.

Den judiska repressalieaktionen mot hotell Semiramis hade från mandatregeringens sida utlöst häftiga anklagelser mot Jewish Agency som gjordes ansvarigt för "överlagt mord på oskyldiga människor", men judarnas häftiga motangrepp fortsatte under dessa nätter, och staden genljöd av explosioner och skott. En talesman för Jewish Agency anmärkte att mandatregeringen nu för första gången använde sådana termer som mord, fastän den arabiska terrorn hade grasserat inför regeringens ögon sedan mer än en månad.

Ännu medan diskussionen om Semiramis pågick angrep Haganah under en nattaktion den arabiska oroslinjen och sprängde ett tjugutal hus, varifrån krypskyttarna hade trakasserat befolkningen i den judiska staden. Nästa natt följde ett separat angrepp av Sterngruppen som under strid förstörde ytterligare sex arabiska hus, medan små sprängladd-

ningar (scare bombs) på angränsande gator hindrade brittiska polisvagnar att ingripa.

Under tiden fortsatte mandatregeringens domstolar att avkunna rundhänta domar över judiska soldater som hade överraskats med vapen i hand under ett tidigt skede av krisen, när arabiska hopar hade plundrat och bränt Commercial Centre: fem års fängelse för ynglingen Kagan som hade försvarat judisk egendom, fängelse under tre år eller 400 pund böter för studentskorna Ruth Clinov och Carmela Yaari, gripna under försök att föra fram vapen till ett hotat avsnitt av stadsfronten. En anklagad, Haim Navon, sade inför rätten:

"Det vore en förbrytelse att förbli överksam medan människor mördas. Det vore ett brott mot den naturliga lagen om självförsvar att inte gripa till vapen. Denna strid har påtvingats judarna, och vi kommer att försvara oss."

Hela planeringsarbetet för det judiska provisoriska rådet, som enligt resolutionen skulle uppsättas efter mandatets utgång den 15 maj, var redan färdigt, det hade börjat omedelbart efter delningsbeslutet. Planen var upplagd i detalj, omfattande även antalet arabiska och hebreiska skrivmaskiner på varje byrå. Särskilda kurser hade organiserats för förvaltningens tjänstemän, som under utbildningstiden var delvis befriade från sina plikter inom försvaret; man förberedde sig att överta bördan av den administrativa apparaten, som redan desorganiserades genom krisen.

På de palestinska plantagerna fortsatte lantbruksarbetet som förut och vinterns rika citrusskörd

beräknades ge en export av elva miljoner lådor frukt. Vid kolonin Gan Yavne hade elva obebäpnade judiska skördearbetare mördats; man hade nyss påträffat deras massakrerade kroppar.

En bullersam kampanj pågick under dessa dagar kring de båda invandrarfartygen "Pan Crescent" och "Pan York", som kort efter nyåret hade uppbbringats av den brittiska sjöblockaden på väg från Rumänien med 15.000 män, kvinnor och barn. Skeppen hade överlämnat sig utan motstånd och införts till Cypern. Från engelska källor kom uppgifter att camouflerade kommunistiska agenter befann sig bland flyktingarna; man uppgav att de talade ryska. *Palestine Post* frågade:

"Vilka språk talades inte ombord?"

Sådana argument, att Palestina höll på att förvandlas till ett operationsfält för hemliga ryska inflytanden, sysselsatte ofta den aktuella debatten, men kunde besvaras summariskt med att antalet palestinska kommunister eller närvaron av ryska intressen i Palestina inte var större än i något annat land utanför den omedelbara ryska sfären. Omöjligheten att fastställa några tecken på organiserad sovjetrysk aktivitet här uteslöt naturligtvis inte att Palestina berördes av den universella strategi som kännetecknade situationen efter kriget, men om någon rysk inblandning verkligen förekom var den mikroskopisk i jämförelse med västmakternas, speciellt engelsmännens aktiva roll.

Den sovjetryska regimen uppträdde inom Rysslands gränser som motståndare till sionistiska idéer, liksom mot varje form av nationalism eller separa-

tism. Många judar hade deporterats av dessa skäl, ett antisionistiskt alternativ hade konstruerats i Birobidjan, judiska autonoma distriktet, ett efter sionistisk uppfattning fullständigt misslyckat försök att kanalisera judiska nationella krav. Däremot hade Ryssland, när delningsplanen behandlades av internationella rådet, skänkt sitt kraftfulla stöd åt sionisternas sak och fortsatte sedan genom delegaten Gromyko att orubbligt följa resolutionens linje, en fasthet som kontrasterade hjärt mot de manifestationer av vankelmod och hyckleri som kom från det motsatta lägret. En sådan hållning syntes väl motivera de platoniska ryska sympatier som existerade bland Palestinas judar, men därifrån var steget långt till aktiv samverkan. Kunde ryssarna ha gjort mera? Ja, utan tvivel. Men de gjorde det inte.

Pan-skeppens femton tusen immigranter var rumänska sionistiska judar, själva flyktingar undan efterkrigstidens växande antisemitiska stämningar i sitt hemland, undan en kommunistisk regim som den judiske småhandlaren hade svårt att förlika sig med, undan den kyrkogårdsstämning som var fascistårens arv. Om kommunistiska agenter skulle skickas till Palestina fanns det dessutom helt säkert andra och snabbare vägar dit, än att omständligt sällas genom de brittiska interneringslägren på Cypern. Chefen för Jewish Agencys exekutiv, David Ben Gurion, betecknade kommunistryktet som avsiktlig propaganda, ett försök att misskreditera flyktingarna och kasta en oroväckande skugga över hela frågan:

"Dessa påståenden erinrar om liknande uppgifter från 1941, när mandatregeringens vägran att medge inresa för judiska flyktingar från Tjeckoslovakien motiverades med misstanken att nazistagenter befann sig bland dem, omskurna tyskar som hade fått lära sig hebreiska och jiddisch för att organisera en nazistisk femte kolonn i Palestina."

Det avgörande ordet i denna diskussion kom oväntat från Cyperns engelske kommandant, sir Godfrey Collins, som förklarade att man inte hade uppdagat någonting som kunde styrka uppfattningen att ryska agenter befann sig bland Pan-skeppens folk; en resolut gest.

Redan första dagen i Jerusalem begav jag mig till mandatregeringens informationsbyrå för att träffa dess chef, mr Stubbs. Jag kände namnet, han citerades ofta i den judiska pressen som regeringens officiella talesman. En journalist är skyldig en regering en sådan officiell öppning: man börjar med informationsbyrån. Att komma i förbindelse med byrån visade sig svårare än jag hade väntat. Public Information Office låg inom ett brittiskt skyddsområde, zon B, populärt bekant som "Bevin-grad", omfattande huvudparten av regeringens byråer. Zonen var avspärrad av brittiska poster, och för att passera spärrarna måste besökaren visa upp ett presskort eller ett temporärt zonpass. Både presskortet och passet utfärdades av informationsbyrån inne i zonen.

En droskbil med judisk chaufför, som hade eget zonpass, körde mig fram till spärren. Sedan jag legitimerat mig och underhandlat en stund med en

hygglig brittisk sergeant fick jag passera, mot löfte att ha ett permit med mig tillbaka. Vi fortsatte utför den breda asfalterade King George avenue och stannade vid skyddszonens andra ände, där informationsbyrån förfogade över en stor byggnad, omvänd med taggtråd och bevakad av nya poster.

På presskansliet fick jag veta att sergeanten som hade låtit mig passera hade handlat mot instruktion, och jag frågade hur de menade att jag annars skulle komma in, men det visste de inte. Ett zonpass kunde jag erhålla i ett plåtskjul längre bort längs gatan, inne i den angränsande arabiska zonen. Min chaufför vägrade kategoriskt att köra mig dit och sade öppet att han inte ville riskera livet. Jag begav mig av till fots. (Senare fick jag veta att journalisten Robert Stern hade blivit nedskjuten av araberna inte långt från denna plats.) Skjulet var stängt. Jag fortsatte till nästa brittiska postering, men ingen där visste när skjulet skulle öppnas igen, det var lunchtid. Jag återvände till informationsbyrån och bad att få tala med någon ansvarig. De hänvisade mig till mr Tubbins (eller något sådant, det spelar ingen roll), som väntades till kontoret om några timmar. Det hann bli mörkt innan jag träffade honom.

Mr Tubbins antecknade nationalitet och namn, utfärdade ett zonpass, framställde några frågor för att sondera min uppfattning om läget (den började först nu ta form) och frågade slutligen var jag bodde. Jag nämnde adressen i Tel Aviv.

— Men varför, varför Tel Aviv! utropade han. Jag frågade varför inte. Han förklarade att man-

datregeringens presskonferenser hölls i Jerusalem och att jag naturligtvis måste bo där. Jag sade att konferenserna kunde jag följa genom referat i *Palestine Post* (en utmärkt tidning) och att jag för övrigt inte var ute efter sådant stoff som telegrambyråer tog. Han betraktade mig som om jag hade varit en motståndare, eller ett offer för judisk intrig:

— Men *Palestine Post* är en judisk tidning! invände han.

Samtalet förmedlade en beklämmande känsla av en fientlighet vars verkliga omfattning jag förut inte hade anat, en hätsk antagonism från regeringens sida gentemot judarna som kollektiv. Jag skulle inte ha berättat det, om det hade varit ett tillfälligt intryck, men det underströks och stegrades vid varje ny konfrontation med yttringar av den engelska politiken. Hos den judiska majoriteten fann jag ingen motsvarighet till dessa egendomliga stämningar, först hos judiska extremister mötte jag samma aversion mot allt engelskt, samma summariska hat; de hade större anledning än briter att känna på detta sätt.

Vid sammanträffandet med mr Stubbs följande dag befastes denna känsla av outtalat krig, av något förvrängt och osunt. Om jag ännu tvekade mellan Jerusalem och Tel Aviv, försvann denna tvekan helt efter samtalet med informationsbyråns chef.

Mr Stubbs gjorde personligen ett sympatiskt intryck, en älskvärd konversatör utan stora gester, en genuin engelsman sådan som vi är vana att se dem. Hans uttalanden kontrasterade mot hans yttre.

Den lågmälda brittiska samtalstonen kan verka attraherande på lyssnaren genom sin kyla — men inte här: det är storartat att undervärdera svårigheterna för sig själv, inte lika vackert att undervärdera dem för någon annan, när man själv sitter på hans rygg. Mr Stubbs talade hastigt, med pipan ständigt i munnen, det var inte alltid lätt att uppfatta vad han sade. Jag undrade om han gjorde det, därför att han inte tyckte om vad han hade att säga.

Vad informationschefen meddelade om regeringens officiella hållning verkade så artificiellt, stred så brutalt mot den upplevda verkligheten, att det hos lyssnaren oundvikligt sådde tvivel på regeringens goda vilja över huvud och kom att kasta en skugga också över alla följande uttalanden från samma källa.

— Historien kommer helt visst att erkänna, sade mr Stubbs, att mandatregeringen har gjort ett utmärkt arbete här, a pretty extraordinary job.

Att skicka obehäpnade judiska trafikbussar mot arabiska bakhåll var ett fragment av detta arbete. Jag frågade vad araberna eftersträvade med sitt krig. Mr Stubbs sade att arabernas målsättning var svår att precisera, men att den tydligen varierade mellan utrotning av alla judar och en benägenhet att diskutera fred — "om judarna vill ha fred". Han visste naturligtvis, vad alla visste, att en sådan arabisk fred för judarna innebar uppgivande av varje tanke på den judiska staten. Vad ansåg han om Gamla stadens belägring? "A very difficult cup of tea", sade mr Stubbs. Regeringens beslut att

ensam upprätthålla ordningen var orubbligt, men ordningsmaktens insatser försvårades genom omöjligheten att avgöra vilken av parterna som anföll och vilken som försvarade sig.

— Vad vägtrafiken angår kan väl ingen tvekan råda? sade jag. Varför eskorteras inte bussarna av polisen, fastän passagerarna löper uppenbar fara, varför avväpnas den judiska eskorten?

— Regeringens politik är inte att bekämpa kriget utan att undvika krig, förklarade mr Stubbs. Den judiska metoden att använda pansarklädda fordon med beväpnad eskort strider mot vedertagen rutin och provocerar arabiska anfall.

Samma morgon hade en arabisk personbil från irakiska konsulatet i Jerusalem anfallits vid en arabisk vägspärr, chauffören hade dödats, två damer i bilen hade sårats, "innan angriparna förstod att det var en arabisk vagn". Judiska pansarbussar började användas först sedan vägtrafiken hade registrerat många döda; chefen för den sionistiska ungdomsrörelsen, Hans Beyt, var bland de senaste offren. Många sådana exempel kunde nämnas, ständigt rapporterades nya.

Den arabiska krigspropagandan kallade sina skaror till oförsonligt krig mot judarna, men mr Stubbs, som representerade ordningsmakten, talade om provokation från den angripnes sida och förklarade att angripande part inte kunde fixeras. Vad skulle regeringen ha sagt, om alla Palestinas judar begick självmord av förtvivlan? Den skulle troligen ha ansett Palestinafrågan löst.

Inte ens bland araberna stod regeringens renom-

mé så högt i kurs längre. En arabisk regim hade upprättats vid Gamla stadens barrikaderade portar och det inträffade allt oftare att uniformerade engelsmän måste legitimera sig som icke-judar innan de tilläts passera. Judar som hade levt i Orienten under en mansålder och som ännu för en kort tid sedan hade sett uppstudsiga araber släpas in på polisstationen och pryglas för kränkning av kolonialofficerens värdighet, berättade häpnad om gatuscener där arabiska poster hade kallats "son of a bitch" av engelsmännen och hade svarat med samma mynt, utan att någon hade rört ett finger. Någonting traditionellt och övermoget höll på att slås sönder, och mr Stubbs hade säkert rätt på sitt sätt när han förklarade att regeringens ställning var svår:

— Whatever we are doing, we are doing wrong!

Om regeringen ingrep för att begränsa konflikten med maktspråk skulle den stärka sin prestige överallt, men araberna skulle ropa att regeringen stödde judarna; om regeringen fortsatte att spela rollen av passiv åskådare, medan människor dog, skulle dess prestige snart krympa ihop till en nattmössa, också bland araberna som hade fint väderkorn för sådana saker. Regeringens halvhjärtade försök att plädera för freden, som skulle inträda om båda parterna ömsesidigt avhöll sig från våldsakter, var under sådana förhållanden endast ballonger av platonisk retorik och medförde inga som helst resultat.

Regeringen satt i elfenbenstornet, egocentrisk, doserande, fjärran från allt det som utspelades på de trånga gatorna kring tempelstaden, besatt av en

föresats att undvika allt som kunde störa imperiets förhållande till arabledningen, om det också skedde på bekostnad av imperiets prestige. Avståndet mellan elfenbenstornet på Oljeberget och arbetarkåkarna i Manchester var också enormt, och vardagens bekymmer som torkade ut själarna i Manchester ökade ytterligare detta avstånd, medan upphetsad arabisk mobb, välbeväpnad och "trigger happy", fortsatte att husera på gatorna, misshandla, skända och döda. En kris mognade hastigt och soldaterna från Manchester som representerade imperiet vid Oljebergets fot och trakasserades av araberna där, förstod kanske bättre än många andra den djupare innebörden hos denna kris:

"They want to make us look small."

När intervjun led mot slutet sade mr Stubbs oväntat: "Ju förr vi kommer ut härifrån, desto bättre, vi önskar våra ersättare hit så snart som möjligt", och jag kunde inte avgöra om detta bara var en formell fras, eller en uppriktig önskan hos en engelsman som kände att han var "in the jam" och började ledsna på det.

*

Krisens häftigaste arabiska anfall hittills hade inletts samma morgon söder om Betlehem, mot koloniblocket Kfar Etzion, under former som tydde på att den arabiska ledningen efter sitt misslyckande att bryta Gamla stadens motstånd sökte segerpalmen på annat håll.

Kfar Etzion hade grundats som kollektivsamhälle 1943 av ortodox judisk Mizrahi-ungdom, som upp-

förde byn på judiska nationalfondens mark bland de steniga Hebronbergen där arbetsvillkoren för kolonisterna försvårades av karg natur och av platsens isolerade läge. Under de följande åren hade ytterligare två Mizrahisamhällen uppförts inom samma område och för ett år sedan hade den fjärde och yngsta kolonin, Revadim, slagits upp med monteringsfärdiga trähus av Shomer Hatzairs socialister som gjorde ett väldigt pionjärarbete med hacka och spade inom Palestinas mest svårtillgängliga arealer. Denna kolonigrupp som fick sitt namn efter det äldsta samhället hade ännu nyligen köpt vatten från arabiska grannbyar till ett pris av 1 pund kubikmetern, eller ungefär vad det kostade att transportera samma vatten från Jerusalem. Radiorapporter från Kfar Etzion meddelade att Revadim först hade angripits av några hundra araber; man hade slagit tillbaka anloppet, varpå större styrkor fördes fram mot hela koloniblocket som redan hade förlorat ett tiotal man i döda och sårade.

Araberna anfördes av en uniformerad ledare, som igenkändes som Fakhri Marakat, en upprorsman som hade dömts till livstids fängelse av mandatmakten under arabrevolten 1936—1939 men som åtta månader tidigare hade flytt från Acres straffanstalt och undkommit till Syrien. Kvinnor från arabbyarna följde männen på traditionellt maner med tross och bårar. Den första anfallsvågen hade förlorat en del folk i ett minfält som spärrade vägen till kolonierna, men anfällen fortsatte och det var osäkert hur länge de belägrades resurser

skulle räcka; Haganah-soldater och kolonister kämpade sida vid sida. Några veckor tidigare hade alla barn evakuerats från området.

Landsvägen söderut mot Hebron, som passerade Kfar Etzion, var spärrad av arabiska barrikader och arméns säkerhetspatruller uppehöll sig på vägen men lämnade ingen assistans trots judisk begäran om hjälp. En förklaring utfärdades av mr Stubbs byrå att regeringen hade trätt i kontakt med ansvariga arabiska ledare för att omedelbart avblåsa striden och att säkerhetsstyrkorna var beredda att handla i överensstämmelse med läget, "ready to act as the developing situation demands". Från Jewish Agency kom frågan hur många av kolonisterna som måste stupa innan trupperna skulle finna skäl att ingripa, och om förklaringen innebar att regeringen visste vem som stod bakom de arabiska anfällen; frågan var polemisk och besvarades inte, men något ingripande kom inte heller.

Av en händelse befann jag mig i tjänsterummet hos en av ledarna för det judiska självskyddet när denne ännu en gång sent på kvällen ringde upp den brittiske zonkommendanten för att begära ingripande av armén; han fick beskedet att britererna hade haft några pansarvagnar redo denna eftermiddag men sedan funnit en aktion under mörker olämplig och beslutat att avvakta till nästa morgon; vad trupperna sedan skulle företa sig var ännu inte klart.

Striden avgjordes efter två dagar av försvararna själva efter en överrumplingsmanöver av små styr-

kor, som rev upp den arabiska formeringen: en skenreträtt av försvaret drog in angriparna inom Kfar Etzions område medan en starkt beväpnad patrull skickades mot deras flank och öppnade häftig automateld mot den ravin genom vilken araberna gick till anfall mot kolonin; stormningen upplöstes i flykt och ett hundratal araber dödades under återvägen genom ravinen, varpå hela angreppet upplöste sig med relativt obetydliga förluster för kolonins försvar.

Men bland Hebronbergen norr om Kfar Etzion påträffade brittiska patruller följande dag de döda kropparna av 35 palmach, Haganahs elitsoldater, som under stridens kritiska skede hade sänts från Jerusalem med tung packning av reservammunition och vapen för att förstärka Kfar Etzion. Gruppen kunde inte marschera längs landsvägen, som patrullerades av polisens pansarbilar, utan gick på natten rakt över bergen, längs kamelstigar och över obanad terräng, där den upptäcktes och angreps av stora arabiska skaror från de närmaste byarna, kontraslog, erövrade en by och försökte befästa sig där, fördrevs och fortsatte striden isolerad i en stenig ravin där männen förstörde sina automatvapen före slutet, när ammunitionen var förbrukad. De påträffades nakna, som vanligt brutalt vanställda efter döden, endast fyra av dem kunde identifieras. De säkerhetsstyrkor, som hade hört nattstridens ljud men hade haft order att vänta, måste ha känt kväljningar vid denna syn.

Under föregående dygn hade mr Stubbs byrå offentliggjort och därefter själv dementerat en

kommuniké enligt vilken ett av arméns Spitfire-plan hade blivit beskjutet över Kfar Etzion av ett judiskt flygplan, som hade kretsat över kolonin för att kasta ned förråd från luften. Denna oförklarliga iver att svärta ned den angripne, medan denne krävde ordningsmaktens insats, verkade under sådana förhållanden särskilt ledsam.

De stupade palmachsoldaterna begrovs under högtidliga former inom Kfar Etzions område, på den plats som de hade varit på väg att undsätta. Deras anförvanter fördes med pansarbussar från Jerusalem till kolonin under beskydd av armén som äntligen hade trätt i aktion och avlägsnat flera arabiska spärrar från vägen; ett Haganah-förband paraderade vid graven.

*

Andra hälften av januari...

Vid nordgränsen hade striderna åter flammats upp kring kolonierna Daphne och Dan som rapporterade fortgående infiltration av arabiska styrkor från Syrien; några av koloniernas stora fiskdammar som levererade karpar till de judiska sabbatsborden hade ödelagts av araberna. Det var numera en öppen hemlighet att arabiska frikårer militärtränades i Syrien varifrån de sändes till Palestinas inre på aktiva uppdrag; en medlem av syriska kabinettet hade personligen bevittnat en strid vid de judiska gränskolonierna (Syrien var medlem av säkerhetsrådet). Två tusen arabiska legionärer under mandatmaktens befäl skulle dras tillbaka

från den syriska gränsen då uppgiften att förhindra infiltrationen hade "visat sig för svår" för dessa arabförband; nordgränsen skulle därmed lämnas otillräckligt bevakad.

Från amerikanska arbetsfederationen AFL rikta-
tades en uppmaning till USA och UNO att handla
beslutsamt för att skydda Palestinas judar från de
växande anfallen. Det amerikanska embargot på
vapenleveranser till Mellersta Östern bestod. I
Jersey City hade fraktfartyget "Executor" kort
efter nyåret bordats av FBI som beslagtog 77 lådor
sprängämnen adresserade till Tel Aviv och Haifa.
Lådorna hade markerats som "begagnade maskin-
delar", fyra personer från New York hade häktats
för falska uppgifter om exportvaror.

Från London meddelades att England ämnade
fortsätta sina leveranser av militär utrustning och
vapen till arabstaterna trots arabernas hotelser att
marschera mot Palestina efter mandattidens utgång.
England gjorde detta av tre skäl, sade en officiell
talesman: tre arabstater, Egypten, Transjordanien
och Irak, erhöll vapensändningarna enligt special-
klausuler i vänskapsavtalen mellan dessa stater
och England; beställningarna granskades noga och
effektuerades inte om det kunde fastställas att vap-
nen skulle användas mot Palestina; England förbe-
höll sig rätt att inställa de avtalade leveranserna
om någon av mottagarna bröt mot Förenta na-
tionernas stadga. Krigsmateriel, uppskattningsvis
till ett värde av 6.200.000 pund, hade försålts till
de tre staterna sedan krigsslutet, omfattande alla
slags vapen från stridsvagnar, artilleri och flyg till

handeldvapen och ammunition. Regeringens representant avböjde att besvara frågan hur England kunde avgöra om dessa vapen överfördes till Palestina eller inte, men betecknade arabländernas hotelser att angripa Palestinas judar som hypotetiska och tvivelaktiga.

Inom Förenta nationernas militärutskott diskuterades möjligheten att uppsätta en internationell styrka, förslagsvis omfattande 50.000 man med två infanteridivisioner, flera flygförband och ett antal kustfartyg, att insättas i Palestina om arabernas tryck tilltog; enligt en Times-kommentar stöddes denna plan av Montgomery som ansåg det ligga inom världsorganisationens makt att förhindra varje allvarlig konflikt i Palestina.

Jewish Agencys representant i Lake Success, Moshe Shertok, begärde att en judisk milis omfattande 35.000 man skulle upprättas och utrustas för säkerhetstjänst: "Vi önskar inte att en internationell styrka skall stå mellan oss och faran." Förslaget godkändes enhälligt av Palestinakommissionen och hänsköts till Englands delegat, Sir Alexander Cadogan, för remiss. Nästa dag meddelade Cadogan på Londonregeringens vägnar att denna inte ämnade tillåta att den begärda milisen blev upprättad. Varför? Brittiska mandatregeringen hade den avgörande rösten i Palestina så länge mandatet bestod; regeringen förklarade att upprättande av en stark judisk milis skulle fordra att en motsvarande styrka upprättades hos araberna, men underlät att nämna att under rådande förhållanden stora beväpnade arabgrupper redan stod emot den

judiska befolkningen som fortfarande vägrades att organisera legalt försvar med undantag för en handfull extrapoliser av vilka många redan hade dödats på vägarna, därför att inte ens dessa hade regeringens tillstånd att medföra effektiv utrustning. Trots växande kränkningar, växande döds-siffror, växande arabisk infiltration över Palestinas gränser förbehöll sig regeringen hela försvaret av Palestina intill mandatets utgång.

En välorganiserad och beväpnad legal judisk milis ansågs av många observatörer bättre än någon annan faktor kunna garantera ordningen och säkra det internationella delningsbeslutet, avbryta blodsutgjutelsen, stödja de fredsvänliga krafterna inom arabläget. Denna möjlighet torpederades av mandatregeringens beslut som under skenbart ansvar reellt tillät krisen att fördjupas, medan reguljära arabiska arméer fullbordade sin uppmarsch för att den 15 maj rikta en avgörande stöt mot den judiska staten vars försvar till detta datum skulle förbli illegalt.

Mr Cadogan sade att mandatregeringen inte önskade att Palestinakommissionen skulle installeras tidigare än två veckor före mandatets utgång: på två veckor skulle sålunda kommissionens administrativa apparat orientera sig på ett fält som hemsöktes av en växande mordterror och göra sig redo att överta hela bördan av Palestinas splittrade civilförvaltning, som skulle vara fullständigt upphävd vid mandatets utgång; detta var inte bara ett "minimum av samarbete", utan sabotage av samarbetet. Cadogan förklarade också att engelsmän-

nen skulle ansvara för kommissionens säkerhet, men endast under mandattiden och endast under förutsättning att kommissionen följde det engelska schemat; vad angick gränskommissionens arbete erbjöd regeringen att ställa kartor och annat material till förfogande men vägrade den all hjälp inom de evakuerade områdena; kommissionen skulle inte få börja sin verksamhet förrän efter mandatet. Shertok sade:

"Mandatregeringen förnekar behovet av havandeskap före förlossningen."

Som resultat av mandatregeringens hållning meddelade Palestinakommissionen (efter en protestnot) enhälligt till säkerhetsrådet att den inte såg sig i stånd att genomföra delningsplanen utan stöd av en utompalestinsk säkerhetsstyrka och att Palestina hotades av okontrollerad blodsutgjutelse och utbredd strid. "Mandatmaktens vägran att tillåta upprättande av en judisk milis kommer att försena delningen och äventyra säkerheten i den judiska staten." Man hade beslutat att sända en förtrupp av FN-personal och experter till Palestina för att förbereda kommissionens arbete och rapportera om läget. Den tjeckoslovakiske ordföranden för kommissionen, Lisicky, berättade att han hade mottagit hotelsebrev som varnade honom att bege sig till Palestina: "Män är redan utsedda och de inväntar er ankomst."

Den brittiska distriktsdomstolen i Haifa hade slutgranskat materialet om judemassakern hos Consolidated Oil Refineries och utfärdat en häktningsorder mot sju araber för överlagt mord och

mot tjugo andra för delaktighet; ingen av de anklagade befann sig i polisens händer.

*

I pressrummen hos Public Information Office slamrade skrivmaskinerna dagarna i ände med referat av brittiska, judiska och arabiska kommunikéer, lokala stridsrapporter, förklaringar och appeller. Pressfolk från halva världen kommenterade konflikten, studerade stencilerade bulletiner, skummade tidningar och utbytte använda nyheter vid baren. På stadslasarettet, långt från detta buller, låg den svenske tecknaren Harald Hägg med vänsterarmen spjälad och knät i bandage, olyckligt träffad under en konvojstrid på vägen från Lydda; hans historia gick fortfarande runt bland kollegerna på PIO: en präktig pojke med en gemen otur.

När man steg ut genom porten från presskvarterets rökiga ljuskuber hängde mörkret som en säck över Jerusalem och skott från automatvapen sprakade någonstans helt nära, kanske vid Yemin-moskén på andra sidan av den öppna zonen där dammiga olivträd om dagarna stod som gråa rök-puffar i sanden. Några soldater sprang fram till värnen, en annan stannade bredvid oss i porten; jag frågade vem som sköt och var, men han visste inte. Det gnällde till i luften och vi hukade oss ned, sedan återvände vi till baren och stannade där en stund. En palestinsk kollega hade sin bil stående utanför taggtråden på King George och vi sprang över till värnen, drog efter andan och sprang hop-

böjda mot bilen, medan det fortsatte att smälla runt omkring, hoppade in, tände strålkastarna, svor och körde fort uppför avenyn mot den judiska staden...

Från hotellfönstret syntes några svarta palmkronor och stela cypresser mot natthimlen som välvde sig väldigt med myriader stjärnor och nymå-nens silverskära kastad på rygg över staden. Långt nedanför åt vänster löpte den tredje och fjärde osynliga fronten, den arabiska som var vänd från Gamla staden och de yttersta judiska kvarteren som stod emot denna linje; husväggarna i dessa kvarter var perforerade av kulhål och de som fortfarande bodde där hade vant sig att ställa sängarna vid skottsäkra murar och undvika fönstren; men de bodde kvar.

Ingenstans att gå på kvällen, bara några tomma kaféer, hela staden var som utdöd. Stå kvar vid fönstret och se ut över den Heliga staden som för många århundraden sedan hade hört någon säga: "Frid på jorden och människorna en god vilja." Det lät så enkelt.

Nattluften var ren och kylig, mörkret låg över staden och genom mörkret gnistrade eldduellens röster — som när man stryker en katt mot håren i åskväder. När någonting exploderade i Jerusalem brukade larmsirenerna tjuta och polisforten öppnade eld och hela trafiken hade order att bli stående. Men denna sena kväll rörde sig ingenting på gatorna och staden fick ett annat uttryck, förgiftat och vaksamt. Långt borta steg några mörkröda blommor upp ur mörkret och ekot från explosionerna rullade bort över olivlundarna mot de

steniga bergen och väckte hundarna som började skälla. En halvtimme, kanske en timme; sedan blev allting tyst igen och bara enstaka skott fortsatte ännu att falla som runda regndroppar mot fönstret.

Men följande morgon skulle tidningarna foga nya tragiska bitar till den långa krönikan: skjuten, sårad, död. Som vanligt. Trots allt förnuft.